

Europeiska
kommissionen

Att leva gott inom planetens gränser

Det sjunde allmänna miljöhandlingsprogrammet för unionen till 2020

EU:s miljöpolitik har sedan mitten av 1970-talet väglett av handlingsprogram som definierar ett antal prioriterade mål som ska uppnås inom en bestämd tidsram. Det nuvarande programmet, som är det sjunde i ordningen, antogs av Europaparlamentet och Europarådet i november 2013 och täcker perioden fram till 2020.

Genom detta miljöhandlingsprogram (MHP) har EU enats om att utöka sina ansträngningar att skydda naturkapital, stimulera resurseffektiv, koldioxid-snål tillväxt och innovation samt att skydda invånarnas hälsa och välbefinnande – samtidigt som planetens naturliga gränser respekteras.

Detta är en gemensam strategi som bör vägleda alla framtida åtgärder som vidtas av EU-institutionerna och medlemsstaterna, vilka delar ansvaret för genomförandet och uppfyllandet av deras prioriterade mål.

Programmet styrs av en långsiktig vision:

“ År 2050 lever vi gott inom planetens ekologiska gränser. Vårt välstånd och vår goda miljö bygger på en innovativ kretsloppsekonomi där ingenting slösas bort och där naturresurser förvaltas hållbart och biologisk mångfald skyddas, värderas och återställs på sätt som stärker vårt samhälles motståndskraft. Vår utsläppssnåla tillväxt är sedan länge frikopplad från resursanvändningen och anger takten för ett säkert och hållbart globalt samhälle. ”

Programmet beskriver nio prioriterade mål och vad EU behöver göra för att uppnå dem fram till 2020. Målen är

1. att skydda, bevara och stärka unionens naturkapital,
2. att omvandla unionen till en resurseffektiv, grön, konkurrenskraftig och koldioxidsnål ekonomi,
3. att skydda unionens invånare mot miljöbelastningar och risker för hälsa och välbefinnande,
4. att dra största möjliga fördelar av unionens miljölagstiftning genom att förbättra genomförandet,
5. att förbättra kunskaperna om miljöfrågor och bredda faktaunderlaget för miljöpolitiken,
6. att säkerställa investeringar för miljö- och klimatpolitiken och svara för miljökostnaderna för alla samhällsaktiviteter,
7. att förbättra miljöintegrering och politiskt sammanhang samt tillförsäkra samstämmighet vid utformningen av ny miljöpolitik,
8. att förbättra hållbarheten i EU:s städer,
9. att öka EU:s effektivitet i att möta regionala och globala miljö- och klimatutmaningar.

Tematiska prioriteringar

Programmet innehåller tre prioriterade områden inom vilka utökade åtgärder krävs för att **skydda naturen och förbättra den ekologiska resiliensen, maximera resurseffektiv, koldioxidsnål tillväxt och reducera hoten mot invånarnas hälsa och välbefinnande** som är kopplade till föroreningar, kemikalier och effekterna av klimatförändringarna.

1. Det första åtgärdsområdet är kopplat till "naturkapital" – från bördig jord och produktiva marker och hav, till rent vatten och frisk luft – men även den biologiska mångfald som ligger till grund för detta. Till naturkapitalet räknas livsnödvändiga tjänster som pollinering av växter, naturligt skydd mot översvämningar och regleringen av vårt klimat. EU har åtagit sig att stoppa förlusten av biologisk mångfald och uppnå en god status för Europas vatten- och marin miljöer. Vidare har EU tillämpat de resurser som krävs för att uppnå detta, genom juridiskt bindande åtaganden såsom ramdirektivet för vatten, luftkvalitetsdirektivet och fågel- och habitatdirektivet, tillsammans med ekonomiskt och tekniskt stöd. Men vår miljö utsätts trots detta för avsevärda påfrestningar. Biologisk mångfald går fortfarande förlorad inom EU och många ekosystem är allvarligt försämrade, varför större ansträngningar är nödvändiga.

I miljöhandlingsprogrammet uttrycks EU:s, nationella myndigheters och intressenters åtaganden att skynda på uppfyllandet av målen i **strategin för biologisk mångfald i EU fram till 2020** och i **strategin för att skydda**

Europas vattenresurser. Andra frågor som kräver ytterligare åtgärder på såväl EU-nivå som nationell nivå är markskyddet och hållbart utnyttjande av mark- och skogsresurser. Programmet framställer nödvändigheten av mer effektiva åtgärder för att skydda haven, garantera fiskebestånden och reducera nedskräpningen i haven.

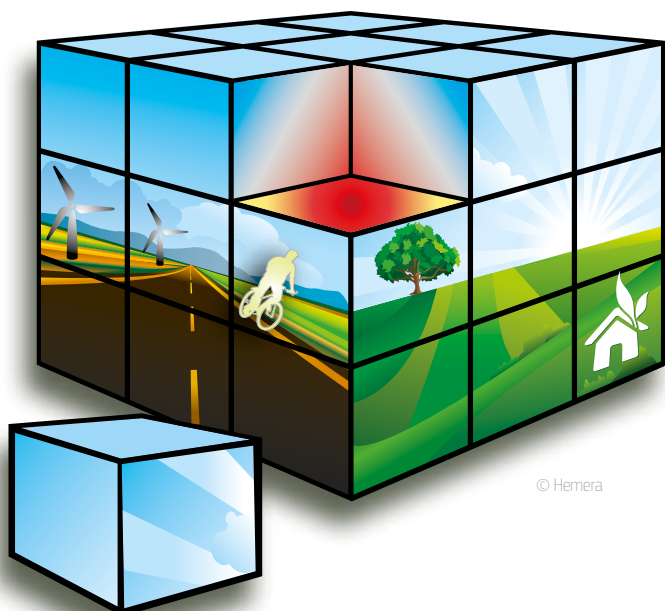
2. Det andra handlingsområdet gäller de villkor med hjälp av vilka EU ska omvandlas till en mer **resurseffektiv** och **koldioxidsnål ekonomi**. För detta krävs

- fullt genomförande av energi- och klimatpaketet för att nå 20-20-20-målen samt överenskommelser om de följande stegen för klimatpolitiken efter 2020,
- avsevärda förbättringar av produkters miljöprestanda under hela deras livscykel,
- reducerad miljöpåverkan från konsumtion, inklusive frågor som att minska livsmedelsslöseriet och att använda biomassa på ett hållbart sätt.

Ett **särskilt fokusområde är omvandlingen av avfall till en resurs** genom fler förebyggande åtgärder, ökad återanvändning och återvinning samt utfasning av ekonomiska och skadliga metoder såsom deponering. Nödvändigheten av utökade åtgärder för en mer effektiv användning av vattenresurserna understryks då vattenbrist drabbar allt fler områden i Europa, inte minst på grund av klimatförändringarna.

Vad gäller de stigande priserna på naturresurser och den befintliga bristen på och beroendet av importerade råvaror, kommer Europas konkurrenskraft och kapacitet för hållbar tillväxt att vara beroende av att hela ekonomin blir mer resurseffektiv. Miljöhandlingsprogrammet efterfrågar upprättandet av **indikatorer och mål för ökad resurseffektivitet** som kan vägleda beslutsfattare inom de offentliga och privata sektorna.

Fördelarna med en resurseffektiv ekonomi är redan märkbar inom många olika sektorer. **Sektorena för miljöteknik och miljötjänster är riktiga framgångssagor.** Här har sysselsättningen ökat med omkring 3 % årligen. Den globala marknaden för miljöindustri, som idag värderas till en biljon euro, förutsägs fördubblas i omfattning under de närmaste tio åren. Det är goda nyheter för de europeiska företagen som redan idag är världsledande inom återvinning och effektiv energianvändning.

© Hemera

3. Det tredje huvudsakliga åtgärdsområdet täcker hot mot **invånarnas hälsa och välbefinnande**, såsom luftföroreningar, buller och giftiga kemikalier.

Enligt Världshälsoorganisationen skulle miljöfaktorer kunna ligga bakom upp till 20% av alla dödsfall i Europa. Trots att EU:s normer för luftkvalitet redan är högt satta, ligger nivåerna på luftföroreningarna i många europeiska städer fortfarande över godtagbara nivåer. Miljöhandlingsprogrammet innehåller förbindelser för att förbättra befintlig lagstiftning och tillförsäkra om ytterligare reduktioner av luft- och bullerföroreningar. MHP innehåller vidare en långsiktig vision om en **giftfri miljö** och föreslår att man tittar närmare på risker kopplade till användningen av kemikalier i produkter och kemiska föreningar, särskilt sådana som stör det endokrina systemet. Samtidigt avses ett mer förutsägbart ramverk i kombination med större kunskapsinvesteringar uppmuntra innovation och utveckling av mer hållbara lösningar.

En solid grund

Till de nästföljande fyra prioriterade målen i det nya programmet tillkommer ett «stödande regelverk» som ska underlätta genomförandet av följande mål inom Europa: bättre genomförande av lagstiftning, bättre information genom att förbättra kunskapsbasen, större och sundare miljöinvesteringar och fullständig integrering av miljökrav och miljöhänsyn i andra politiska frågor.

4. Ett bättre **genomförande** av befintlig lagstiftning kommer att föra med sig en mängd fördelar. I en studie som utarbetades för kommissionens räkning 2012 uppskattades att om EU:s avfallslagstiftning genomfördes fullt ut skulle man till exempel spara 72 miljarder euro per år, öka den årliga omsättningen inom EU:s avfallshanterings- och återvinningssektor med 42 miljarder euro och skapa över 400 000 nya arbetstillfällen till 2020. Om EU:s miljölagstiftning genomförs på ett korrekt sätt kommer den att skapa likvärdiga förutsättningar och möjligheter på den inre marknaden för hållbara investeringar och dessutom skapa miljöfördelar.

Miljöhandlingsprogrammet uppmärksammar vikten av att göra information tillgänglig för allmänheten i mycket högre grad för att öka allmänhetens kunskaper om miljöfrågor och underlätta för invånare att genomföra förbättringar i sin egen närmiljö. Den lyfter fram nödvändigheten av ett förbättrat inspektions- och övervakningsystem liksom av bättre möjligheter till rättslig prövning i miljöfrågor.

5. Tack vare vetenskaplig forskning och övervakning och rapportering av miljöutvecklingen utökar vi ständigt vår förståelse för och kunskaper om miljön. **Kunskapsbasen** bör göras mer tillgänglig för medborgare och politiskt ansvariga för att säkerställa att politiken fortsätter att ta till vara på sunda insikter om tillståndet av vår miljö. Samtidigt kommer försiktighetsprincipen att fortsätta styra hur EU lägger upp sin politik inom detta område även i framtiden.

Vad vi vet i nuläget är att omedelbara åtgärder krävs inom områden såsom klimatförändringar, artförlust, miljömässiga trösklar och ekologiska brytpunkter, men problemen är komplicerade och vi måste förbättra våra kunskaper om vi ska kunna utveckla så effektiva tillvägagångssätt som möjligt. Miljöhandlingsprogrammet har som mål att angripa dessa utmaningar genom att förbättra metoderna för insamling, hantering och användning av data inom EU, investera i forskning för att fylla kunskapsluckorna och utveckla ett mer systematiskt angreppssätt för att hantera nya och uppkommande risker.

6. För att det ska bli möjligt att uppnå programmålen är lämpliga **investeringar** i och **innovation** av produkter, tjänster och offentlig politik nödvändiga från såväl **offentliga som privata källor**. Detta är bara möjligt om effekterna på miljön hanteras på ett korrekt sätt och om **marknadssignalerna** också återspeglar de faktiska miljökostnaderna. Detta innebär att principen om att *förorenaren betalar* måste tillämpas mer systematiskt, att miljöfarliga ämnen fasas ut, att föroreningar beskattas i stället för arbete och att marknaderna för gröna varor och tjänster utvidgas. Ett konkret exempel på detta i miljöhandlingsprogrammet är kravet att minst 20% av EU:s budget för perioden 2014-2020 ska avsättas till begränsning av och anpassning till klimatförändringarna. Allt fler företag börjar se fördelarna med utvidgad miljöinnovation och med att anamma ny teknik, att mäta vilken påverkan det egna företaget har på miljön och att redovisa miljörelaterad information för sina investerare och kunder i sina årsrapporter. I miljöhandlingsprogrammet beskrivs flera olika sätt att utveckla detta ytterligare.

7. Det fjärde gynnsamma villkoret i programmet är ökad **integrering** av miljöhänsyn till övriga politikområden såsom regionalpolitiken, jordbruks-, fiske-, energi och transportpolitiken. Genom att systematiskt utvärdera de politiska initiativens miljömässiga, sociala och ekonomiska effekter och det fullständiga genomförandet av miljökonsekvensbedömningslagstiftningen kan man säkerställa bättre beslutsfattande och en mer samstämd politik som innebär många fördelar.

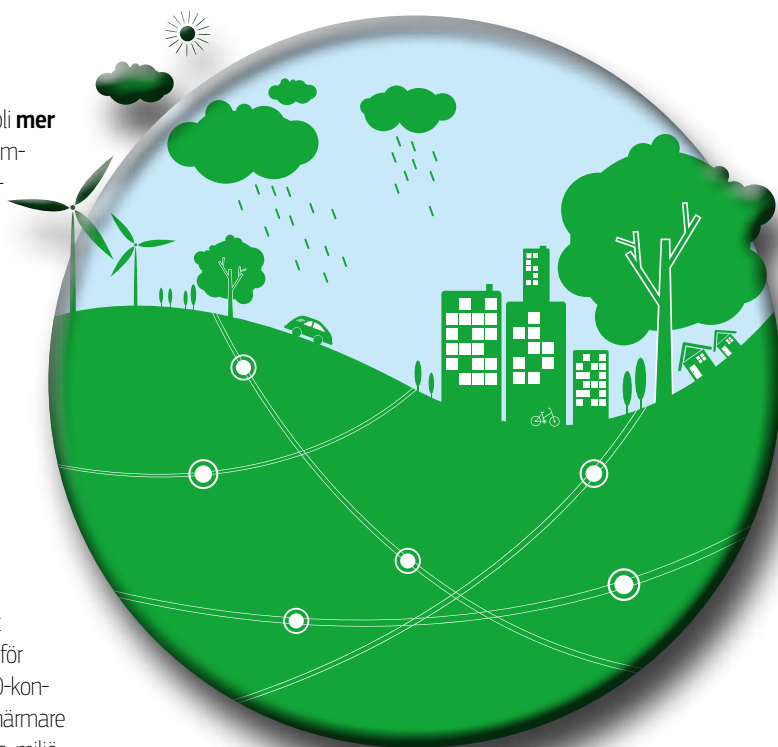
¹ Såsom den beskrivs i fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (FEUF) syftar försiktighetsprincipen till att säkerställa en hög nivå av miljöskydd genom förebyggande beslutsfattande vid risk: http://europa.eu/legislation_summaries/consumers/consumer_safety/l32042_sv.htm

Lokala, regionala och globala utmaningar

Ytterligare två prioriterade mål kompletterar programmet.

8. Det första handlar om att skapa förutsättningar för EU:s **städer** att bli **mer hållbara**. Europa är mycket tätbefolkat och 80 % av dess invånare kommer sannolikt att bo i eller i närheten av en stad år 2020. De flesta städer har vissa gemensamma miljöproblem, såsom dålig luftkvalitet, höga bullemivåer, utsläpp av växthusgaser, vattenbrist och avfall. För att lösa dessa problem krävs samarbete. Det är därför som MHP har som mål att främja och utveckla initiativ som stödjer innovation och utbyte av bästa praxis i städerna. Målet är att säkerställa att de flesta städer inom EU har **genomfört politiska åtgärder för hållbar stadsplanering och -utveckling till 2020** och använder den EU-finansiering som finns tillgänglig för detta ändamål.

9. Det sista prioriterade målet gäller **bredare globala utmaningar**. Många av de prioriterade målen i miljöhandlingsprogrammet kan enbart uppnås i samarbete med partnerländer eller som en del av ett globalt initiativ. EU och dess medlemsstater har åtagit sig att arbeta med internationella partners på ett mer effektivt sätt för antagandet av hållbara utvecklingsmål som en uppföljning till Rio+20-konferensen. Miljöhandlingsprogrammet föreslår dessutom att man närmare undersöker vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att reducera miljöeffekterna utanför EU:s gränser. "Att leva gott inom planetens gränser" är en global målsättning.

© iStock

© iStock

Länkar

Mer information om det allmänna miljöhandlingsprogrammet för unionen till 2020 finns på:

<http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>

På GD Miljös webbplats finns dessutom utförlig information om politiska strategier och handlingsplaner:

http://ec.europa.eu/environment/index_sv.htm

Publikationsbyrå

doi:10.2779/63589

ISBN 978-92-79-33920-2

9 789279 339202